

Conferentie ‘The Magazine as Medium’

USHA WILBERS EN MAARTEN VAN GAGELDONK

u.wilbers@let.ru.nl; m.vangageldonk@let.ru.nl

Op 5 en 6 oktober dit jaar organiseerden *TS. Tijdschrift voor Tijdschriftstudies* en de European Society for Periodical Research (ESPRit) in Gent de conferentie *The Magazine as Medium: Design, Materiality, and the Relationship Between Text and Non-text in European Periodicals*. Tijdens de conferentie werd het tijdschrift als medium vanuit verschillende invalshoeken belicht. Vertrekkend vanuit Marshall McLuhans observatie dat tijdschriften gelijkenissen vertonen met een mozaïek, stelden de organisatoren zich tot doel om de materiële kant van tijdschriften verder te onderzoeken. De dertien papers en drie keynotes gaven aan de ene kant blijk van de diversiteit, complexiteit en innovatie die tijdschriftstudies eigen is, maar vertoonden ook veel raakpunten.

De conferentie opende met een keynote door Gwen Allen (San Francisco State University) over *artists' magazines*, een genre dat op speelse wijze gebruikmaakt van alle mogelijkheden die het medium biedt. Aan de hand van een aantal New Yorkse *artists' magazines* uit de jaren zestig en zeventig werden verschillen in aanpak tussen de diverse tijdschriften gedemonstreerd, die niet alleen leidden tot sterk uiteenlopend eindproducten, maar verschillende lezerspublieken bedienden. Wat deze tijdschriften deelden was de behoefte om een forum te bieden aan nieuwe kunstenaars die veelal met hun werken niet terecht konden in musea en galerieën. Tijdschriften als *Aspen* (1965-1971), *Avalanche* (1970-1976) en *Art-Rite* (1973-1978) fungeerden als alternatieve vertoningruimtes. Op de pagina verloor het kunstwerk zijn uniciteit en verdween de barrière tussen kunstenaar en publiek. Tegelijkertijd verkenden deze tijdschriften de grenzen van wat op papier mogelijk was en namen ze stelling in kunstzinnige en politieke debatten.

Dat de conferentie gevarieerde thema's zou aansnijden, verenigd door het voor-nemen om de focus nu eens niet op de tekst te leggen, werd direct op de eerste dag duidelijk. Chloe Kroeter (King's College, Cambridge) sprak bijvoorbeeld over de manier waarop het Britse tijdschrift *The New Age* (1894-1938) omslagillustraties effectief inzette om zijn socialistische doelen na te streven. Biljana Andonovska (Institute for Literature and Arts, Belgrado) analyseerde de typografische poëtica van *Four Pages – Onanism of Death – And So On* (1930), de eerste publicatie van de Surrealistische groep in Belgrado. Zij

illustreerde hoe dit tijdschrift gebruikmaakte van de paradigma's van de poster, de brochure en het tijdschrift om tot een uniek werk te komen. In het laatste panel op vrijdag presenteerde Liying Sun (Universiteit van Heidelberg) een project om Chinese vrouwenbladen uit de eerste decennia van de vorige eeuw te digitaliseren (womag.uni-hd.de). De aanwezigheid van westerse modellen in deze bladen leidde tot interessante observaties over de connecties tussen oosterse en westerse tijdschriften in deze periode.

In de tweede keynote lezing van de conferentie reflecteerde Laurel Brake (Birkbeck, University of London) op de complexiteit van Europees tijdschriftonderzoek. Ze verkende de (on)mogelijkheden van de Britse tijdschriftwetenschapper die onderzoek wil doen naar Franse tijdschriften. Hoewel er veel te winnen valt bij dit type onderzoek – bijvoorbeeld op het gebied van culturele uitwisseling tussen beide naties – is het voor Britse onderzoekers vanwege de taalbarrière lastig om materiaal te lezen en te duiden. Brake bood geen oplossingen, maar pleitte wel voor het belang van Europees en vergelijkend tijdschriftonderzoek.

Na deze keynote volgden nog twee panels, het eerste gewijd aan Victoriaanse tijdschriften, het tweede aan digitalisering. Dat laatste bood een goede aanleiding om een blik op de toekomst van tijdschriftstudies te werpen, een thema waar de afsluitende keynote van Matthew Philpotts (University of Manchester) goed op aansloot. De mogelijkheid om tijdschriften als netwerken te visualiseren is inmiddels gemeengoed, maar Philpotts bekeek tijdschriften vanuit het meetkundige concept van de fractal. Zoals in sommige fractals details zich eindeloos herhalen, maar steeds op een andere schaal, reproduceren tijdschriften vaak ook gelijksoortige details op meerdere niveaus. Philpotts presentatie sloeg een interessante brug tussen tijdschriftstudies en inzichten uit de wiskunde en bood voer voor discussie tijdens de afsluitende borrel.

Naast de lezingen was er een discussie over de toekomst van ESPRit. De organisatie is in 2009 opgericht door prof. dr. Odin Dekkers en dr. Usha Wilbers van de Radboud Universiteit, in samenwerking met tijdschriftonderzoekers uit België, Engeland, Oostenrijk, Schotland en de Verenigde Staten. Van 2009 tot 2012 werd ESPRit ondersteund door NWO, in het kader van de subsidie Internationale Geesteswetenschappen. De organisatie heeft in die periode veel bereikt: zo'n 120 leden hebben zich aangemeld en zij worden op de hoogte gehouden van ontwikkelingen op het gebied van Europees tijdschriftonderzoek via de website en nieuwsbrieven. In december 2011 organiseerde de ESPRit kerngroep de inaugurele conferentie in Manchester, met als thema 'Periodicals Across Europe'. Daarnaast is de organisatie bijeengekomen in een aantal *expert meetings*. Op dit moment staat ESPRit voor een aantal uitdagingen, die tijdens de discussie in Gent centraal stonden. Hoe moet bijvoorbeeld het begrip 'Europees tijdschriftonderzoek' ingevuld worden? Heeft het betrekking op onderzoek dat uitgevoerd wordt door Europese tijdschriftonderzoekers, of gaat het om Europees bronnenmateriaal? En hoe verhoudt onze interpretatie van het begrip zich tot de politieke betekenis die de Europese Unie er aan geeft? De ESPRit kerngroep zal zich tijdens de komende *expert meeting* over deze vragen buigen.

Een andere uitdaging is het aantrekken van specialisten op het gebied van de moderne talen om het vergelijkende onderzoek te versterken. Hoewel het ledenbestand

van ESPRit bestaat uit onderzoekers uit alle delen van de wereld, is het Engelstalige onderzoek relatief oververtegenwoordigd. ESPRit staat voor de uitdaging om het Europees tijdschriftonderzoek als zelfstandige discipline te stimuleren en ontwikkelen. Dankzij financiële ondersteuning van de Radboud Universiteit kunnen er in 2013 diverse evenementen worden georganiseerd. Zo zullen de *core group* en *advisory board* in maart bijeenkomen om de toekomst van ESPRit te bespreken. Op de agenda staan onder andere subsidiemogelijkheden, (betere) promotie van de organisatie en de oprichting van een tijdschrift voor Europees tijdschriftonderzoek. Tijdens de internationale conferentie van de Research Society for Victorian Periodicals in juli van 2013 zal er een ESPRit-receptie plaatsvinden. Daarnaast zal ESPRit in het najaar van 2013 een internationale conferentie voor tijdschriftgroepen organiseren. Door nationale organisaties als de Nederlandse Projectgroep Tijdschriftstudies, het Franse TIGRE en het Ierse Newspaper and Periodical History Forum of Ireland bij elkaar te brengen hoopt ESPRit meer ruimte te creëren voor niet-Engelstalig tijdschriftonderzoek.

Vanaf december 2012 ziet de organisatie van ESPRit er als volgt uit:

Core group:

Dr. Peter Buse (Salford University)
 Prof. Odin Dekkers (Radboud University Nijmegen)
 Prof. Marysa Demoor (University of Ghent)
 Dr. Kristin Ewins (Salford University)
 Dr. Wolfgang Görtschacher (University of Salzburg)
 Dr. Matthew Philpotts, (University of Manchester)
 Dr. Usha Wilbers (Radboud University Nijmegen)

Advisory Board:

Prof. dr. Margaret Beetham (Manchester Metropolitan University)
 Prof. dr. Laurel Brake (Birckbeck London University)
 Prof. dr. Ellen Gruber Garvey (New Jersey City University)
 Prof. dr. Sophie Levie (Radboud University Nijmegen)
 Prof. dr. Brian Maidment (Liverpool John Moores University)

Lidmaatschap van ESPRit is gratis en verloopt via de website: www.ru.nl/esprit. Suggesties voor ESPRit – bijvoorbeeld over relevante publicaties, conferenties en onderzoeksprojecten – vernemen we graag via esprit@let.ru.nl.